

Jindra ČAPEK — Vlásoknicový efekt

Chcete tvorbu Jindru Čapeka analyzovať?

Nech sa páči!

Rozložte si jeho ilustrácie vedľa seba a začnite pre ne hľadať tie presné slová. „*Aké sú?*“ Sú čisté. (Ich línie, ich tvary sú čitateľné, presné, ohraničené – tak, aby čitateľ nemusel pátrať po tom, čo vlastne vidí.) Doslova svietia v nezvyčajne jasných farbách. (Tých farieb je na každej ilustrácii plno, nešetří nimi. A používa ich tak, aby pritiahli pohľad. Dokonca aj vtedy, keď je samotný príbeh na obrázku *temný*, ilustrátor do neho pridá aspoň svetlý bod – a nečakane dosiahne rovnaký efekt – pozeráte sa a máte pocit, že je všade svetlo.) Sú plné. (A aj keď idú od kraja po kraj, nepotrebujú nič *odľahčovať*, pridávať *vzduch*. To, čo im pridáva ľahkosť je ich štylizácia, spôsob akým je zobrazený pohyb postáv – ako skáču, ako plávajú, ako kráčajú.) A ešte sú tie obrázky plné *inak* – *plné* inotajov, drobností, *ponášok*. (Láka – skúmať ich lupou a nachádzať v nich detaily, či tajomné symboly.)

Pozeráte sa a chcete tvorbu Jindru Čapeka analyzovať? Ale to možno ani netreba. Stačí, keď poviete: „*Je to (jednoducho) kumšt*“.

Hej, *kumšt*, to je to slovo, z ktorého cítite také to staré, poctivé ilustrátorské remeslo, ktoré už vidieť len zriedkavo: tú pokoru pred textom, to primknutie sa k nemu, ten tichý dialóg medzi napísaným a namaľovaným.

V tom kumšte je Jindra Čapek naozaj dobrý: pokojne ide štetcom po texte a pritom si ide „*svoje*“, ponúka čitateľovi remeselne čistú, precíznu prácu. Príbeh preruší obrázkom vtedy, keď cíti, že mu treba dodať šťavu, pristaviť čitateľa, aby len neletel riadkami, ustáliť jeho myšlienky.

Zvysoka kašle na trendy, úplne pokojne (najmä pri starších textoch – napríklad Kubula a Kuba Kubikula Vladislava Vančuru, či v Špalíčku lidových písní) prispôsobí štylizáciu dobe, v ktorej príbeh vznikol, *spomalí ju*. Pritom ale nepôsobí staromilsky – a už vôbec nie lacno sladkasto. Jeho hrdinovia majú svoju energiu vo vnútri, len v naznačenom pohybe, v hre svalov, vo výraze, nepotrebujú veľký rozmach, dramatické gesto.

Ilustrácie vytvára vlásoknicovým efektom tenučkého štetca. Ťahá ním presne, až vznikne husté riečisko farieb, v ktorom neviete oddeliť jeden ťah od druhého, splývajú spolu, až vznikne presná, súdržná plocha, také farebné „*zrkadlisko*“. Do ružova. Do žltá. Do belasa... Pozeráte sa a máte chuť sa ho dotknúť, skúsiť či je naozaj také hladké.

Sú to ilustrácie – anekdoty – stačí pohľad a v momente si spomeniete na vety, ktoré ste čítali, keď ste na ne pozerali.

Mnohé z nich vyšli z kultúrneho prostredia Južných Čiech, kde Jindra Čapek vyrástol a kam sa pred takmer tridsiatimi rokmi vrátil „Jo... ty sgrafita. A iluminace taky. Ty já mám taky hodně rád.“ Vyťahuje to zabudnuté z histórie, nenápadne replikuje – či skôr prerozpráva čitateľovi to, čo už kedysi bolo povedané, vzbudzuje záujem, chcete čítať (a pozerať sa) viac a viac.

Dosiahol stav, kedy sa stačí pozrieť na tie obrázky a viete, že toto sú „jeho ilustrácie“.

Ako to povedal? „Je jedno, jestli je ta věc nebo člověk namalovaný abstraktně nebo hyperrealisticky, ale velice důležité je do toho dostat toho svého ducha. Ta řemeslná dokonalost už potom nestačí, musí tam být něco navíc. A to je to nejtěžší. To, co je tvoje, co jde z tebe. To se nedá obalamutit, tu člověk v sobě musí hledat a najít. A až pak se na obraz někdo podívá a je schopen říct: Ano, to namaloval ten a ten.“

Ida Želinská

Jindra Čapek

* 1953

emigroval v r. 1969 z Československa do Švajčiarska a tam aj začal študovať – najskôr, v r. 1970 – 1971, na Kunstgewerbeschule v Curychu, potom v r. 1971 – 1975, na Staatliche Akademie der Bildenden Künste v Karlsruhe. Vystavoval na mnohých samostatných a skupinových výstavách doma aj v zahraničí, okrem Švajčiarska a Českej republiky napr. v Taliansku, Nemecku či Japonsku. Ilustroval takmer stovku kníh, napríklad diela Petra Chudožilova Auf dem Wallfisch (1991), Eduarda Petišku Příběhy na které svítilo slunce (1998) a Příběhy tisíc a jedné noci (2015), Vladislava Vančuru Kubula a Kuba Kubikula (2015) či Jiřího Žáčka V království mocných vil (2011), alebo Pavla Šruta Rozprávky bratra králíčka (2007). Za svoje ilustrácie získal množstvo ocenení napr. Special Mention del Premigo grafico Bologna (1983), Zlatú plaketu BIB (1989), či Zlatú stuhu (2008, 2012).

www.totojegaliera.sk

ČESKÉ CENTRUM
CZECH CENTRE

Partner výstavy